

krijgen waarvan geen sterveling ooit had gedacht dat het in het officiële voedselpakket zou worden opgenomen: suikerbieten (toen de rantsoenen daalden, waren voordien suikerbieten, alsook tulpenbollen, al op vrij grote schaal door particulieren gekocht, althans door diegenen die er het geld voor hadden).

Die gemiddelde rantsoenen leverden per dag in januari 460 calorieën op (in december waren het er gemiddeld 550 geweest), in februari 340.

Wij onderstrepen dat begrip 'gemiddelde rantsoenen' – niet alleen de variaties van week tot week maar ook de plaatselijke verschillen, samenhangend vooral met de transportproblemen, zijn geëlimineerd. In februari '45 hadden bijvoorbeeld Amsterdam en Utrecht een rantsoenering die op het gemiddelde peil lag, maar Rotterdam kende dankzij de nabijheid van de Zuidhollandse eilanden iets hogere rantsoenen, Delft daarentegen weer lagere.

Geven die cijfers nu een denkbeeld van wat men inderdaad op de distributiebonnen kreeg? Bepaald niet. In oktober en november waren al, zoals eerder bleek, af en toe bonnen niet gehonoreerd – als gevolg van de tegenvallende aanvoer over het IJsselmeer, de vorst en de sneeuwval kwam het nu nog vaker voor dat men op zijn bonnen niets kon krijgen. De regelmatige gang van zaken werd trouwens óók verstoord door een toenemend aantal overvallen op levensmiddelentransporten. 'Vooral in de Jordaan', aldus het uit eind december '44 daterende weekrapport van de Amsterdamse Voedselcommissaris,¹

'heeft het gepeupel de strijd aangebonden. Diefstallen, overvallen en plunderingen zijn daar aan de orde van de dag. Het levensmiddelenvervoer ondervindt hiervan ernstige hinder en hoewel men met man en macht probeert de transporten ongestoord over te brengen, kan niet steeds voorkomen worden dat de rovers de buit binnenhalen. Uit enkele aanvallen, welke door tijdig ingrijpen van personeel en politie zonder schadelijke gevolgen bleven, kon opgemaakt worden dat van georganiseerde terreur sprake is. Enkele verkenners meldden de aankomst van een lading levensmiddelen, waarna de manschappen bij elkaar geroepen werden om tot de aanval over te gaan. Vele bakkerskarren, en deze week nog een vrachtwagen met 5 000 rantsoenen kaas² alsmede een veewagen, met varkens beladen, werden het slachtoffer. De motieven voor deze terreurdaden zijn slechts zelden honger en gebrek. Meestal is de drijfveer zucht naar geld en bedrijven van zwarte handel.'

¹ Aangehaald in G. J. Kruijer: *Hongertochten*, p. 92. ² 1 250 kg.